

Maailman demokratisoiminen vaatii viisautta ja valppautta

PROFESSORI STEPHEN BROOKFIELDIN TAPASIVAT
PETRI SALO JA JUHA SUORANTA

Stephen Brookfield tunnetaan Suomessa ehkä parhaiten 1980-luvulla julkaistuis- ta kirjoistaan *Adult Learners, Adult Education and the Community* ja *Understanding and Facilitating Adult Learning*. Hänelle on myönnetty neljästi Pohjois- Amerikassa korkealle arvostettu Cyril O. Houle -palkinto korkeatasoisen aikuis- kasvatuskirjallisuuden julkaisemisesta. Myös hänen viimeisin kirjansa *The Power of Critical Theory: Liberating Adult Learning and Teaching* (2005) voitti kyseisen palkinnon. Tapasimme Stephen Brookfieldin maaliskuussa 2006 Min- neapolis-St. Paulin kaksoiskaupungissa, jossa hän toimii St. Thomasin yliopis- ton ansioituneena yliopistoprofessorina (Distinguished University Professor). Stephen Brookfieldin ajatuksia medialukutaidosta sisältyy edellä olevaan Juha Suorannan artikkeliin.

Kertoisitko aluksi nuoruusvuosistasi? Missä ja millaisissa olosuhteissa kasvoit? Ja millainen suhde sinulla oli koulujärjestelmään?

Synnyin vuonna 1949. Ollessani 13-vuotias muu- timme synnyinkaupungistani Liverpoolista ja Beatlesin nousu jäi kokematta, mikä harmitti. Isä- ni tuli työväenluokasta. Hän ei saanut koulutus- ta vaan aloitti työn teon jo 14-vuotiaana. Äitini oli ylemmästä keskiluokasta. Sota saattoi van- hempani yhteen. Olin itse keskinkertainen oppi- las (paitsi äidinkielessä, joka oli itse asiassa luo- vaa kirjoittamista) ja sain jatkettua koulua mini- mipistemäärällä. En kuitenkaan päässyt niillä yli- opistoon. Minut hyväksyttiin kuitenkin paikal- lisen teknisen opiston kokeilukurssille ja kolmen vuoden päästä valmistuin yhtenä luokkani hei- koimmista. Mutta noilla kolmella vuodella oli huomattava vaikutus; ne pakottivat ajattelemaan asioita uusilla tavoilla. Niinpä halusin jatkaa opintojani – elettiin 1960-luvun poliittisesti ja musiikillisesti jännittäviä vuosia – ja sain puhut- tua itseni sisään sosiologian maisterikouluun. Tutkielmani käsitteli köyhyyttä 1800-luvun Lon- toossa. Älyllisesti parasta aikaa olivat kolmevu-

tiset tohtoriopinnot Leicesterin yliopistossa ja työläisten itseopiskelua koskevan tutkimuksen tekeminen arvostamani Henry Arthur Jonesin kanssa.

Opintomenestykseni oli keskinkertaista, aina- kin jos sitä arvioidaan standardoiduilla mittareil- la. Mutta kukoistin aina, kun sain olla mukana vahvassa opinnollisessa vuorovaikutussuhtees- sa – kun työskentelin sellaisen ohjaajan kanssa, jota arvostin ja johon luotin. Nuo kokemukset näkyvät vuorovaikutuksen merkityksen korostu- misena omassa opetuksessani. Niiden perusteel- la olen epäluuloinen älyn ja kykyjen mittaami- sen suhteen. Kun olin vierailevana professorina Harvardin yliopistossa vuonna 2002 mietin, mi- ten heikko oppilas olen ollut muodollisessa mie- lessä. Nuo kokemukset eivät kuitenkaan vaikut- taneet myöhempisiin saavutuksiini. Vielä nytkin tunnen itseni petkuttajaksi amma- tillisessa roolissani, etenkin korkealentoisen ny- kyisen tittelini ”ansioitunut yliopistoprofessori” suhteen. Pidän itseäni yhä sinä samana 18-vuoti- aana, joka haltioitui popmusiikista ja jalkapal- losta. Olen myös aina halunnut pitää ohjat omis- sa käsissäni; päättää kenen kanssa työskentelen



Petri Salo professori Stephen Brookfieldin seurassa.

Kuva: Juha Suoranta

ja hahmotella itsenäisesti tulevaisuuden suuntia. Järjestelmät jotka tuppaavat tähän väliin turhauttavat. Ei ole sattumaa, että väitöskirjani käsitteli asiantuntijaksi oppimista muodollisten järjestelmien ulkopuolella.

Entä intellektuaalinen kehityksesi? Mistä olet tullut, missä olet nyt ja mihin menossa?

Olen hiukan epäilevän intellektuaalisen kehityksen suhteen, jos sillä tarkoitetaan sitä, että tulee fiksummaksi tai että on jollain tavalla käsittävänsä todellisuuden aiempaa aidommalla tavalla. Pystyn kyllä hahmottamaan intellektuaalisen jatkumoni, mutten osaa sanoa, sisältyykö siihen kehitystä. Siihen sisältyy jotain pysyvää opiskeluajoilta. Minua on aina viehättänyt näkökulmien moninaisuus ja kiusannut jos joku on esittänyt, ettei erilaisia ymmärrystapoja sovi sekoittaa keskenään; että ne ovat jotenkin tieto-opillisesti yhteen sopimattomia. Esimerkiksi jotkut kriittiset teoreetikot (kuten Horkheimer) väittivät pragmatismiin olevan vain kapitalistisen tietoisuuden heijastumaa, rajoittunut järkeilyn tapa, jonka tavoitteet ovat välineellisiä eikä pragmatismilla siksi ole sijaa kriittisessä teoriassa. Olen eri mieltä. Työssäni aikuiskasvattajana teen jatkuvasti kokeiluita, muutan käytäntöjä ja niiden perusteita sen perusteella mitä opin opiskelijoiltani. En osaa ajatella miten kasvattaja voisi muuten toimia, mikäli on hereillä. Yhdysvaltalaisen pragmatismiin tärkein anti on kauniiden seurausten tavoittelemisen kokeilujen avulla. Tällainen pragmatismi ei ole osoitteetonta tai muutosta muutoksen tähden, vaan kauniin sosiaalisen muodon, osallistuvan demokratian kokeilua. Muun muas-

sa Cornel West korostaa tätä profeetallisessa pragmatismissaan, jossa yhdistyy marxismi, afrikan-amerikkalainen kristillisuus ja pragmatismi. Tämä vetoaa minuun, vaikkakin olen valkoinen ja vaikken ole uskontotieteen professori kuten West. Mielestäni uusmarxilainen yhteiskuntateoria on edelleen täsmällisin selitys sille, mitä näen ympärilläni tapahtuvan. Mutten usko, että se on ainut aikuiskasvatuksessa tarvittava selitys. Sovellan kulloiseenkin tilanteeseen sopivaa selitystä ilman metodologisen yhteensopivuuden vaatimusta. Kutsun tätä ”järjestelmällisen eklektismin käytännöksi”.

Olen viime vuosina paneutunut kahteen projektiin. Toinen näistä käsittelee kriittisen teorian merkitystä aikuiskasvatuksen kannalta. Ajattelin pitkään, ettei minulla olisi mitään sanottavaa kriittisestä teoriasta, tai että toiset käsittelevät sitä paremmin. Olen aina opiskellut kriittistä teoriaa, mutten kirjoittanut siitä. Monet joiden kanssa olen työskennellyt ovat olleet epäileviä kriittisessä teoriassa esitettyjen ajatusten suhteen. Jotta saisin heidän huomionsa (ja eikö kasvatuksen tarkoitus ole aina luoda yhteys ihmisiin), minun oli käytettävä toisenlaista kieltä. Kriittisen teorian väistyessä postmodernien ja jälkistrukturalististen näkökulmien tieltä olen alkanut huolestua tämän tärkeän analyttisen näkökulman unohtamisesta. Ikään kuin sen aika olisi ohi. Sen sijaan, kuten Angela Davis vakuuttavasti sanoo, globaalikapitalismin koskettaessa yhä useampia kriittisen teorian analyysit ovat välttämättömpiä kuin koskaan aikaisemmin.

Yksi syy kriittisen teorian putoamiseen pelistä on siinä käytetty turhan monimutkainen kieli. Yksi mielikirjoittajistani, Herbert Marcuse, on

tästä hyvä esimerkki. Hän tekee merkittäviä huomioita, jotka selittävät paljon kokemistamme asioista – repressiivisen toleranssin käytäntö kuvaa kauniisti sitä mitä näen ympärilläni – ja silti hänen kielensä aiheuttaa ongelmia. Erich Fromm puolestaan esittää radikaalit ideansa ymmärrettävästi, esimerkiksi nykypuolalaismin vieraannuttavan, epädemokraattisen ja ideologisesti manipulatiivisen luonteen. Westin tapaan Fromm nostaa esiin arvostettuja asioita yhdysvaltalaisesta valtavirran ideologiasta – uskon demokratiaan – ja yhdistää siihen kriittisen teorian tavoitteen vankentaa aitoa osallistuvaa demokratiaa. Tämä on fiksu aikuiskasvatusta: lähteä tutuista lähtökohdista, esimerkeistä, käsitteistä ja kielestä, ja siirtyä sitten annettuina otettujen asioiden ja olettusten vaikeampiin ja vaativampiin uudelleentulkintoihin. Otan Georg Orwellin esseessään ”Politiikka ja englannin kieli” esittämät säännöt kielen käytöstä erittäin vakavasti. Itse asiassa on merkittävää, kuinka relevantteja Orwellin esittämät huomiot kielen militaristisesta manipuloinnista, siitä kuinka valmistautuminen sotaan ja siihen ryhtyminen esitetään rauhantöinä, nykyisin ovatkaan.

Toinen kiinnostukseni koskee rotuidentiteettiä, erityisesti sitä, kuinka aikuiskasvatuksen keskeiset käsitteet ja käytännöt saataisiin rodullistettua niiden etnisten ryhmien kannalta, jotka eivät jaa läntistä maailmankuvaa. Valkoisena miehenä olen ollut liian pitkään sokea rodulle – lukekaa mikä tahansa ennen vuosituhaten vaihdetta kirjoittamani kirja ettekä löydä juuri mainintaakaan rodusta. Tietenkin valkoisen tietoisuuden yleistäminen tapahtuu yleensä huomauttamatta eikä tarkoituksellisesti. Tämä on valkoisen vallan yksi keskeinen osa. Siksi me valkoiset emme huomaa sitä. Louis Althusseria lainatakseksi ideologia ei milloinkaan ilmoita olevansa ideologia. Aion vielä pitkään tutkia rotuidentiteetin ja aikuisoppimisen kytkentöjä, rasismien vastaisen käytännön dynamiikkaa, valkoisten usein tiedostamatonta osallisuutta rasismiin – itseni mukaan lukien –, ja valkoisten ongelmia rasismien vastaisessa työssä.

Kerro työurastasi ja siitä, mikä toi sinut Yhdysvaltoihin?

Aloitin vuonna 1970 teknillisissä opistossa ja täydennyskoulutuskeskuksessa Englannissa. Muutaman vuoden päästä sain aikuiskasvatuk-

sen lehtoraatin aikuiskoulutuskeskuksessa, yhteisöjen ja ympäristön kehittämisen osastolla. Huomasin pian, että osaston tulevaisuus oli vaakaaludalla ja päätin kirjoittaa työstämme saadakseni julkisuutta. Ajattelin julkisuuden estävän osastomme lakkauttamisen. Kirjoitustyöni alkoi siis poliittisissa merkeissä. Kun osastomme Margaret Thatcherin politiikan mukaisesti suljettiin 1980-luvun alussa päädyin vuodeksi British Columbian yliopistoon Kanadaan.

Palasin Englantiin, mutta Pohjois-Amerikka veti puoleensa ja niinpä otin vastaan paikan Columbian yliopistosta New York Cityssä. Lähdin sinne alunperin vain ”työlomalle” kahden vuoden sopimuksella. Jos olisin tiennyt jääväni sille tielle en olisi lähtenyt ollenkaan. Lähdin seikkailunhalusta. Oli mahtava työskennellä kymmenen vuotta yhdessä Jack Mezirowin, Victoria Marsickin and Elizabeth Kaslin kanssa. Perhesyistä muutin vuonna 1992 Minnesotaon. Olin aina vannonut, etten ryhdy yliopisto-opettajaksi. Pidin yliopistoja etuoikeutettujen linnakkeina ja elämälle vieraina paikkoina. Pohjois-amerikkalaiset yliopistot olivat kuitenkin paljon avoimempia kuin mihin olin tottunut Englannissa. Ihmiset yritettiin saada sisään pikemminkin kuin pysymään ulkona. Pidän kirjoittamisesta, joten yliopisto on ollut minulle hyvä työpaikka. Mutta lyön vetoa, etteivät kouluaikeiset opettajani tai yliopistolehtorit ennustaneet minulle yliopistouraa.

Usein on oletettu, että viisautta ja ikä kulkisivat käsikädessä, että vuodet kasvattaisivat paitsi näkemystä myös tiettyä kokonaisvaltaisuutta, jonkinlaista objektiivisuutta, jota usein kutsutaan myös poliittiseksi neutraaliudeksi. Kuinka näet oman kehityksesi tässä suhteessa?

En todellakaan usko, että vuodet tekevät neutraaliksi. Itse asiassa sanoisin siinä käyvän päinvastoin. Elämän alkupuolella jokin epäoikeudenmukaisuus tai törkeä hyväksikäyttö on ehkä mahdollista selittää henkilökohtaiseksi erheeksi, periaatteessa oikeudenmukaisen järjestelmän ajoittaiseksi ja ennakoimattomaksi lipsahdukseksi. Mutta kokemus opettaa ongelman olevan siinä, millaiseksi systeemi on luotu ja miten sitä pidetään yllä. Tällöin yksittäinen lipsahdus tai yksilön onnettomuus muuttuvat rakenteelliseksi ongelmiksi. Oman näkemykseni mukaan kokemus ja aika tuottavat ’rakenteellisen maailmankuvan’

(Frommin termiä lainatakseni) osoittaen todellisuuden olevan organisoitu palvelemaan epäedustuksellisen vähemmistön etuja. Demokraattinen raivo, tai sen vastakohtana kasvava kyynisyys, on paljon todennäköisempää kuin poliittinen neutraalius. Kirjoittamiseni on ajan mittaan muuttunut koskemaan yhä selkeämmin aikuiskasvatuksen poliittista luonnetta. Pohjoisamerikkalaisessa aikuiskasvatuksessa ollaan yhä tietoisempia alan poliittisesta luonteesta. Tämä käy ilmi vaikkapa Michael Newmanin tai Ian Babtisten teksteistä. Uskon tulleeni vanhemmiten entistä objektiivisemmaksi. Nykyisen elämänmenon epädemokraattisuus, rasismi, luokkaperusteisuus, homofobia ja räikeä ideologinen manipulointi näyttäytyvät entistä selkeämpinä jokaiselle joka on vähänkään objektiivinen. Joten sanoisin ongelman olevan objektiivisuuden puutteessa: mikäli olisimme objektiivisiä näkisimme ongelmamme todellisuuden.

Jokunen vuosi sitten joku vertasi sinua Peter Druckeriin: olet kirjoittaja joka puhuttelee käytännön toimijoita terävillä ja haastavilla teksteillään. Mitä ajattelet tästä luonnehinnasta varsinkin kirjasi "Kriittisen teorian voiman" kirjoittamisen, tai sanoisimmeko, vasemmalla kääntymisesi jälkeen?

Muistan tuon vertauksen ja suhtauduin siihen kaksijakoisesti. Toisaalta minua häiritsi tulla veratuksi bisnesguruun tai ajatella, että olisin suosittamassa korporaatioiden johtamisoppeja aikuisten kasvattamiseen. Toisaalta olin mielissäni siitä, että joku luonnehti kirjoituksiani teräviksi ja haastaviksi, ja koki niiden toimivan hyvin alan käytännössä eikä vain professoreiden keskuudessa. Pyrin kirjoittamaan *Kriittisen teorian voiman* siinä hengessä, että se osoittaisi vaikeiksi koettujen teorioiden olevan avuksi pyritäessä ymmärtämään jokapäiväisiä tapahtumia ja erityisesti aikuiskasvatuksen ristiriitaisuuksia ja rajoituksia. On erittäin tärkeää osata selittää monimutkaisia ideoita käytännöllisillä tavoilla. Tätä taitoa olen yrittänyt kehittää. Yhdyn voimakkaasti Angela Davisin ja bell hooksin tavoitteeseen pyrkiä hahmottelemaan teoriasta selkeää ja ymmärrettävää, jos sillä halutaan olevan todellista vaikutusta. Enkä ajattele ymmärrettävyyden tarkoittavan yksinkertaistamista tai epäpoliittisuutta.

On kiinnostavaa että puhutte vasemmalle kään-

tymisestääni. En usko ajattelussani tapahtuneen sellaista. Olen vain tullut entistä avoimemmaksi. Minut tunnetaan "teoriasta käytäntöön" kirjoittani, jotka kokemuksen mukaan ovat puhutelleet lukijoita, koska niitä ei ole kirjoitettu perinteisen teoreettisesti. Pidän *Kriittisen teorian voimasta* ja opin paljon kirjoittaessani sitä, mutta luulen ettei sillä tule olemaan joidenkin muiden kirjojeni vaikutusta, olettaen tietenkin (mikä on vaarallista) että kirjoillani on ollut vaikutusta. Toisaalta en koe kääntyneeni vasemmalle, Yhdysvallat on pikemminkin tehnyt massiivisen käännöksen oikealle. Olemme tilanteessa, jossa ihmisten enemmistö ajattelee New Yorkin kaksoistornien tuhoajien tulleen Irakista. Ja näin on siitä huolimatta, että Pentagonon ja CIA sekä jotkut hallinnon edustajat ovat myöntäneet, ettei asia ole näin. Tässä ilmapiirissä ihmisten kannustaminen kriittiseen ajatteluun tai medialukutaitoon (joista olen kirjoittanut 1980-luvun alusta lähtien melko säännöllisesti) näyttää vasemmistolaiselta tai radikaalilta. On totta, että olen pyrkinyt olemaan avoimempi siinä, miten kriittinen teoria on vaikuttanut ajatteluuni. Se on aina ollut osa ajatteluani, toisin kuin joidenkin muiden kohdalla. Muistelen joidenkin arvioineen 1980-luvulla kirjoittamaani kirjaa *Kriittisten ajattelijoiden kehittäminen* liian vasemmistolaiseksi ja toisten sanoneen sitä liian neutraaliksi.

Aikuiskasvatuksen tutkija Tom Nesbit kirjoittaa aika monien muiden tapaan siitä, että yhteiskuntaluokan käsite on hävinnyt aikuiskasvatuksen teoriasta ja tutkimuksesta, ja korvattu muodikkaammilla termeillä kuten elämänpolitiikka tai identiteettipolitiikka. Pitäisikö luokan käsite pitää mukana radikaalin aikuiskasvatuksen sanastossa?

Tiedätte varmasti vastaukseni! Ilman muuta, tietenkin sen pitää kuulua alan kriittiseen sanastoon. Olen ihmeissäni jos joku väittää muuta. Tämä ei tarkoita sitä että rodun, sosiaalisen sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen tai identiteetin politiikat pitäisi unohtaa. Arvostan eniten niitä kirjoittajia, jotka pitävät luokka-analyysin keskeisellä sijalla tutkimuksissaan ja muistuttavat, ettei rodun, sosiaalisen sukupuolen tai seksuaalisen suuntautumisen näkökulmilla saa yksinään otetta sarron monista monimutkaisista muodoista. Frederick Jameson sanoo hienosti sen, että luokka-analyysin korvaaminen identiteettipoli-

tiikalla auttaa niitä, jotka kannattavat ideologiaa, jonka mukaan kaikki kuuluvat nykyisin keskiluokkaan, että kaikilla on tasa-arvoiset taloudelliset mahdollisuudet ja että ammattiliittoja ei enää tarvita demokratian toimimiseksi. Tätä tarkoittaa markkinoiden kielikuvan ideologinen alleviivaaminen luonnonvoimana. Markkinoiden toiminnan hyväksyminen 'luonnollisena' ja 'ekologisena' sisältää näkymättömän sopimuksen, jonka mukaan työpaikkojen menemisessä maihin, joissa ei ole minimipalkkaa, ammattiliittoja eikä ympäristölakeja, on kysymys taloudellisesta luonnonlaista, yhtä vääjäämättömästä ja ihmisten valinnoista riippumattomasta ilmiöstä kuin tsunami.

Radikaalin kasvatuksen teoreetikot edustavat pientä vähemmistöä muutoin isossa aikuiskasvatustajien joukossa. Silti he harrastavat aina jonkinlaista teoreettista, usein myös henkilökohtaisista syistä johtuvaa kädenvääntöä. Mitä tästä pitäisi ajatella? Miten pystymme edistämään sosiaalista muutosta ja oikeudenmukaisuutta ellemme pysty olemaan ihmisiksi keskenämme?

Kysymykseenne sisältää osittain vastauksen. Yksi tärkeimmistä keinoista, joilla vallanpitäjät säilyttävät valtansa on pienten sisäisten riitojen synnyttäminen. Hajottamisen ja hallitsemisen periaate on yhtä vanha kuin imperialismiin historia. Mietin usein, kuinka ilahuneita joidenkin ihmisten täytyy olla vasemmiston kahinoista. Joten kyllä, tiettyyn mittaani henkilökohtainen nuhjaus on todellakin haitallista. Kasvoin ympäristössä, jossa erimielisyyksiä ei ratkottu rauhanomaisesti. Työelämässäkin olen joutunut tilanteisiin, joissa ihmiset ovat tulleet sananmukaisesti silmille. Luulen, että tämä on osa akateemista elämää. On kuitenkin ikävää, että ihmiset käyttävät aikansa älyttömän hedelmättömästi väittelemällä vasemmistolaisin termein siitä, kuinka monta enkeliä mahtuu tasapainoilemaan neulanpäässä, tai kuka todella edustaa jotain rotua tai luokkaa. Tästä syystä minua puhuttelevat Westin, Davisin, hooksin, Robesonin ja C.L.R Jamesin korostama ajatus progressiivisesta, sosiaaliset liikkeet yhdistävästä laaja-alaisesta liitosta. Niin kauan kuin vasemmisto käyttää voimiensa kanavoimista omien vahingollisten riitojensa setvimiseen, porvari nukkuu hyvin.

Lopuksi haluaisimme palata alussa mainitsemaa-

si 'petkuttajan ongelmaan'. Oletettavasti kysymys on jaetusta tuntemuksesta etenkin monien niin kutsuttujen ensimmäisen polven akateemisten ja myös monien aikuisopiskelijoiden keskuudessa. Mutta ketkä eivät ole petkuttajia, kuka omistaa tiedon ja kenen yliopisto on? Ja vielä: osaatko antaa meille muille neuvoja, kuinka selvittää tämän tuntemuksen kanssa?

Viittaisin Gramscin aforismiin, jonka mukaan kaikki ihmiset ovat intellektuelleja. Isäni, joka jätti koulunsa 14-vuotiaani, oli intellektuelli. Äitini, joka kävi koulua muutaman vuoden pitempään ja meni myöhemmin avoimeen yliopistoon, oli intellektuelli. Jokainen ihminen järkeelee, teoretisoi ja filosofoi – jokainen oppii lukemastaan ja arvioi toimintansa seurauksia. Ongelma on sana 'intellektuelli', joka tuo mieleen jonkinlaisen ylivoimaisen älykkyyden, tiedon Tonavan, erityiskielen ja niin edelleen. Siitä saa vaikutelman, että vain tutkintoja suorittaneet, ja erikoisia nimityksiä ja sanoja käyttävät, olisivat intellektuelleja. Näin ajatellen intellektuellien ulkopuolelle jää paljon viisautta.

Luulenkin, että sana 'intellektuelli' on problematisoitava ja määriteltävä uudelleen, kuten tehdään puhuttaessa 'sosiaalisten liikkeiden intellektuelleista' tai 'orgaanisista intellektuelleista'. Puheessa 'todellisista' intellektuelleista kai kuu totuuden hierarkia, ajatus siitä että jollakin on toisia kokonaisvaltaisempi, suurempi tai todellisempi pääsy todellisuuteen. Tämä on arvostelma, joka heijastelee omia ideologisia mieltymyksiä. Monet edellä mainitsemani ajattelijat ovat intellektuelleja, mutta myös monet niistä, joiden kanssa olen elänyt ja työskennellyt, nämä julkisuudessa tuntemattomat henkilöt ovat todellisia intellektuelleja. Se, etteivät he ole julkaisseet mitään, ei merkitse etteivätkö he olisi intellektuelleja. Pidän seinälläni julisteita pääasiassa koomikoista ja muusikoista, minusta he ovat intellektuelleja. Intellektualismi tarkoittaa myös avaraa maailmankatsomusta, joka auttaa näkemään oman kulttuurin ja historian tuolle puolen sekä pohtimaan oman ajattelunsa perusteita. Se on myös humaaniutta, viisautta ja valpautta tiedostaa hallitsevan ideologian totuusväitteet.

Kun itsellä on mahtavalta kuulostava titteli professori, tohtori tai "ansioitunut yliopistoprofessori", tunne omasta petkuttajuudesta voi kasvaa kestävämmäksi. Puhuminen tästä on tapa

tulla toimeen sen kanssa. Myönnän auliisti joksaiselle joka sattuu olemaan kuuloetäisyydellä että pidän itseäni idioottina, että elämäni on sekoilua, että olen jatkuvasti hukassa naiiviuteni ja virheitteni kanssa. Petkuttajuuden julkinen tunnustaminen saa yleensä aikaan aaltoliikkeen, joka synnyttää muissa samoja tuntemuksia. Kun asian sanoo ääneen, se ei enää tunnu yhtä pelottavalta. Ikinä petkuttajuuden tuntemuksesta ei kuitenkaan pääse eroon, mutta sen kanssa oppii elämään tajuamalla, ettei kyse ole henkilökohtaisesta virheestä, vaan ihailemiensa ihmisten keskuudessa yleisestä ja jaetusta tuntemuksesta. Siksi aloitankin julkiset luentoni ja konferenssiesitykseni yleensä puhumalla omasta petkuttajuudestani.

Vielä yksi juttu. Rakastan musiikkia yli kaiken mutten ole koskaan ottanut soittotunteja enkä osaa lukea nuotteja. Silti yritän ajatella itseäni muusikkona, soitan instrumenttia, tapailen sointuja, lauleskelen – joskus yksin, joskus muiden

kanssa. Meillä on lasteni kanssa perhebändi nimeltä *The 99ers*. Olemme tehneet cd:n (sen kuulee menemällä kotisivulleni www.stephenbrookfield.com), jossa soitamme omia ja muiden kappaleita. Tavallaan olemme muusikkoja, vaikkei meillä ole arvosanoja musiikista emmekä soita mitään liian monimutkaista tai kirjoita kappaleita nuottipaperille. Olenko siis petkuttaja? En sanoisi niin. En ole muusikko, jos sillä tarkoitetaan ammattimaista osaamista ja tekniikkaa. En soita lainkaan sooloja, koska osaan soittaa niin huonosti. Mutta silti voin ajatella olevani muusikko. Sama pätee intellektuelleihin. Se, ettei ole julkaisut tai ei tunne lainauksia vaikeatajuisista kirjoista ei tarkoita, etteikö voisi olla intellektuelli. Meidän on vain demokratisoitava tämä idea niin kuin moni muukin asia tässä maailmassa.

*Haastattelun käännökset:
Petri Salo ja Juha Suoranta*